СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 58. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 12. марта, 1928. VOL. XXXVI. No. 58. Jersey City, N. J., Monday, March 12, 1928. THREE CENTS.

КОРАБЕЛЬ З 150 ПАСАЖИРАМИ РОЗБИВСЯ НА СКАЛІ

КОРАБЛІ СПІШАТЬ НА РАТУНОК.

МЕНОМЕТ ПОЙНТ, Месечузетс, 10. марта. — Серед осліплюючої бурі наїхав на підводну скалу Мері Ен Ракс пасажирський пароплав Роберт Лі з Істерн Стімшип Ко., котрий їхав з Бостону до Ню Йорку зі 150 людьми пасажирів та 120 людьми залоги.

Корабель ударився об одну з трох скал, що підчас відпливу виступають з води на висоту яких 5 стіп. Зударення розбило верхний панцир та затопило машинову комнату. Се відразу задержало машини та відтяло його жерело електричної сили. Радіовий оператор, однак, міг вислати ще депешу про нещасте при помочи резервових батерій на горішнім покладі.

Радіові депеші просили кораблі в негайну допомогу. Сейчас кілька кораблів поїхало на поміч; перші прибули на місце нещастя кораблики побережної сторожі, але вони нічого не могли серед бурі робити. Коли буря трохи втихомирилася, заряд корабля вважав безпечнійше задержати пасажирів на розбитому кораблі, як висаджувати їх на другі кораблі, колишучіся на збуренім морю.

Тепер усі пасажири ще на кораблі. Їм відай не грозить ніяка небезпека.

ЩЕ ОДИН КОРАБЕЛЬ РОЗБИВСЯ.

ШВЕДСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ЗУДАРИВСЯ З НОРВЕЗЬКИМ.

НЮ ОРЛІНЗ, 9. марта. — Які 32 милі від сього міста на повному морю зударилися серед сильної мраки шведський корабель Гермес та норвезький корабель Модемі.

По зударенню Гермес затонув, а Модемі перевіз всіх його пасажирів безпечно до порту.

Про перебіг подій сваряться тепер між собою капітани кораблів. Капітан Модемі каже, що Гермес ударив його корабель після того, як він дав сигнали сиреною та світлом, а капітан Гермеса каже, що Модемі свистав та давав світляні сигнали аж після зударення.

ВУГЛЕВІ БАРОНИ БОРОНЯТЬ „ОТВЕРТОЇ ШАПИ".

МОВЛЯВ, РОБІТНИКИ ДОБРЕ ПЛАЧЕНІ Й СТРАЙКУЮТЬ; МУРИНИ НА СКЕБІВ.

ВАШИНГТОН, 8. марта. — Перед сенатовим комітетом для міжстейтової торговлі, що веде слідство в справі мягковугольного промислу, ставали нині на пересдухання ріжні вуглеві підприємці. Вони звичайно перечили зізнання вуглевих робітників та урядників майнерських юній та представляли, що в углевому промислі все йде як слід, що робітники дістають гарну заплату, живуть вигідно та що, будьмо вони самі винні, коли вони вийшли на страйк, а їх роботи забрали Мурини, спроваджені вуглевими баронами на скебів. Вони боронили політику підприємців, звернену проти юній, а за так званою „отвертою шапою".

Після полудня виступив перед комітетом Оливер К. Ітон, адвокат майнерської юнії, та в своїх зізнаннях сильно критикував Федеральну Раду Церков Христа в Америці. Він заявив виразно, що Федеральна Рада Церков змовилася з вуглевими підприємствами, щоби вибілити честь підприємств.

ФРАНЦУЗЬКИЙ БАНК ПОЗИВАЄ СОВЄТСЬКЕ ЗОЛОТО В АМЕРИЦІ

5 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ ЗОЛОТОМ ЗААРЕШТОВАНО.

НЮ ЙОРК, 9. марта. — Французький державний банк позвав в американськім федеральнім суді 5 міліонів долярів золотом, які недавно большевицький уряд прислав до Америки на гарантоване своїх торговельних операцій в сьому краю.

Французький банк каже, що се золото належиться йому, бо його заграбили большевики з російських банків у 1917. році. Большевицького уряду позов не згадує, бо американський уряд і суди його не визнають.

Процес може мати що найменче такий наслідок, що большевицький уряд не буде могти вживати сього золота на гарантоване своїх торговельних операцій, поки суд справи не вирішить.

СМЕРТЬ ВЕЛИКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО КУПЦЯ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 9. марта. — Сьогодня вечером помер у 65. році життя один з найбільших купців Америки, Родмен Вонамейкер.

Вонамейкер, син основателя фірми сього імени, мав великі департаментові крамниці в Ню Йорку, Филаделфії, Лондоні й Парижи. Його маєток виносить міліони долярів. Самого обезпечення мав він 6 міліонів долярів. Він був першим, що взяв собі полісу життєвого обезпечення на міліон долярів.

У торговлі він відзначився тим, що се він упровадив засаду „департаментового стору" та богато добрих купецьких засад. Він уживав штуки для розголосу своїх товарів, видавав газети, займався політикою, штукою й летництвом та попирав своїми грішми ріжні громадські підприємства.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляється членів Українського Народного Союза, місцевих урядників і всіх других наших симпатиків та клієнтів, що з днем 15. марта б. р. Український Народний Союз приступає до будови нового дому для Організації.

У виду сього друкарня і книгарня Свобода та і саме видавництво часописи підчас будови буде наражене на всякі перешкоди в удержанню нормального ходу бизнесу. Заряд видавництва часописи, друкарні і книгарні зробить все можливе, щоб вдержати нормальний хід видавництва часописи і все инше сполучене з друкарнею і книгарнею.

Осягнути се буде можна лишень тоді, коли наша клієнтеля зрозуміє наше положення і співпрацюватиме враз з видавництвом.

Для того повідомляється всіх інтересованих про слідуюче:

1. Всякі оголошення бизнесові, відділові і приватні мусять бути прислані до Редакції Свободи на перед що найменше тиждень перед днем їх поміщення в часописи.

2. Всякі замовлення на дрібні роботи, як тикети, розкидки, коверти, листові папери і т. п., мусять бути прислані до друкарні що найменьше два тижні перед часом їх запотребовання.

3. Робіт більших, як друковання статутів для відділів, книжочок і тим подібне, друкарня не буде в силі принимати підчас будови.

4. Книгарня буде принимати замовлення на книжки шкільні, як досі, а хто буде хотів набути якісь иньші книжки чи книжку, той мусить вперед переписатися з друкарнею, чи таку книжку або книжки буде міг дістати.

Хто з наших клієнтів не схоче придержуватися сих форм підчас будови, той мусить бути приготований на спізнення або і не виконання його замовлення.

Офіс адміністрації Свободи підчас будови, почавши від 15-го марта б. р., буде приміщений в CHAMBER OF COMMERCE BUILDING, CORNER NEWARK AVE. & MONGOMERY ST., JERSEY CITY, N. J. ROOM 502. Telephone: Montgomery 498.

Листи адресувати як і досі: SVOBODA, BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„НЕДІЛЯ ПОВИННА БУТИ ДНЕМ РАДОСТИ".

ФИЛАДЕЛФІЯ, 8. марта. — На зборах Товариства Релігійного Виховання виступив др. Гав Гортгорн з Колумбійського університету з промовою, в якій говорив, що в Америці тому релігія занепадає, бо з неділі зроблено день суму, а не днем радости, як воно повинно бути.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО „ХРОМІ КАЧКИ" ПРОВАЛЕНИЙ.

ВАШИНГТОН, 9. марта. — Палата послів повалила нині при остаточному голосованню проєкт зміни конституції в такому напрямку, щоби „хромі качки" не мали впливу на закони краю. За проєктом заявилося 209 голосів, тоді як йому до ухвалення треба було двох третих голосів, себто о 36 голосів більше, як він дістав.

Конгресмени голосували за й проти проєкту без огляду на партійні ріжниці.

СЕЛЯНИ НЕ ПЮТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ ГОРІВКИ.

Большевицький комісар Бетроцький, що завідує совітською горівкою, себто її виробом і продажею між селянами, нарікає, що мужики не хочуть її пити. Зате вони виробляють собі свій самогон і то у великій кількости, чим, на його думку, просто „обкрадають пролетарський скарб". По підрахунку комуністичних торговців горівкою виходить, що селяни переробляють річно около 7,000 тон збіжа на самогон, та дістають з нього до 9,000,000 гальонів сильного трунку. Це означає для уряду втрату 150 міліонів карбованців і очевидно дуже болить большевицьких продуцентів „водки". Мимо всіх заходів, щоб заохотити селян до пиття державної горівки, ця пропаганда не вдається. Кари і урядовий натиск небогато помагають, тому що місцеві сільські власти самі пють самогон і очевидно другим не перешкоджують.

НЕЩАСНІ ВИПАДКИ.

В Ольківці, коло Бережан, господиня Анна Добрянь, напаливши в печі, заскоро затакала каглу (шибер) і положилась спати зі сином, але вже не встали, бо обоє від чаду згинули у сні. — На гостинці, що веде з Підгаєць до Монастириск, знайдено трупа 70-літнього Василя Тинюса. Старець вертав до дому зі шпиталя в Підгайцях, але по дорозі зісляб, сів відпочати і замерз. — В Кудринцях, пов. Борщів, знайдено господаря Стефана Борачинського мертвого від стрілу в околиці серця. З початку думали, що він попов нив самобийство, але опісля арештовано Василя Ткача з того самого села, бо є підозріння, що то він застрілив Стефана Борачинського. — Залізницею з Пйотркова до Ченстохови їхав жовнір Берек Непомни і часто заглядав через вікно вагона. Нараз надїхав поїзд і труп жовніра без голови повалився на підлогу вагону, бо поспішний поїзд відтяв йому голову якби бритвою.

УКРАЇНЕЦЬ НАЙШОВ МІШОК З ГРІШМИ.

Улицею Ню Йорку йшов Андрій Любовський, родом з Волині, тай думку думав, бо роботи не мав. Аж побачив якийсь мішок. Підняв його і задив, так як адреса на ньому вказувала. Адреса була: Бавері енд Іст Ривер Нешенел Бенк. Приходить, там отворяють мішок, а в ньому $52,000. Везли мішок троком компанії Юнайтед Стейтс Трокинг Корпорейшен, але мішок перекинувся і впав на дорогу. Та приняли свою згубу в банку приняли. Аж на другий день кличуть Любовського до банку. Там вручили йому два чеки за знаління: один від компанії на $1,000, а другий від банку на 500 долярів. Крім того компанія хотіла дати йому джаб. Але Любовський сказав, що він вміє малювати стіни, а коли вже має гроші, то отворить собі свою робітню.

ЗА УКРАЇНСЬКУ МОВУ У ЛЬВОВІ.

На засіданню прибічної ради урядового комісаря Львова дня 10. лютого с. р. відчитав член ради, Володимир Децикевич, іменем Українського Клюбу ради заяву, в якій домагався признання української мови в нарадах прибічної ради. Децикевич звсував справу з правного погляду і заявив, що рада законно може се ввести в життє. Комісар Стшелецький відповів на сю заяву, що він бачить, що се можна ввести в життє законно, але він не хоче свого виконувати на власну руку. Одначе якбі ціла рада за сим заявилась, то він перeслав би її заяву львівському воєвідству без свого спротиву.

ВІДРІЗАЛА СОБІ ЦАЛЬ ЯЗИКА.

23-літна Японка Еміточі чимсь прогрішилася і за кару сама відрізала собі цаль язика. Лікарі кажуть, що вона мабуть не буде вже говорити. Чим прогрішилась Японка, ніхто не знає, але Японці говорять, що в їх краю люди нераз карають себе самих таким способом. Не зла це кара для жінок, що за богато мелють язиком і через те грішать.

КОНКУРС ДРАМАТИЧНИХ ГУРТКІВ.

На початку квітня має відбутися конкурс драматичних гуртків і живих газет київських клюбів. Цей конкурс має на меті виявити досягнення драматичної роботи клюбних гуртків.

1.000 КОРЕСПОНДЕНТІВ.

Заходами Етнографічної Комісії УАН, останнього часу зросло число постійних її кореспондентів і нині вже сягає 1.000. Переважна кількість кореспондентів — селяни. Тепер комісія що-дня одержує пересічно 50 дописів, зпосеред яких є дуже цікаві етнографічні записи.

ГОРЯЧА ДЕБАТА НА РАДІ ЛІГИ НАЦІЙ

ХОДИЛО О КОМІСІЮ, ЩО МАЄ РІШАТИ ПРО УГОРСЬКО-РУМУНСЬКИЙ СПІР В СПРАВІ ВІДШКОДОВАННЯ ЗА ЗЕМЛЮ. — ПРЕДСТАВНИКИ ВІДГРОЖУВАЛИСЯ, ПЕРЕКОНУВАЛИ СЕБЕ ВЗАЇМНО І ПЛАКАЛИ.

ЖЕНЕВА, 9. марта. — Рада Ліги Націй була свідком небувалої сцени. На раді повстав спір задля того, що делегати погодилися з внесенням Чемберлейна і рішили додати двох невтральних членів до тої комісії, що має розсудити справу відшкодовання, якого домагаються угорські земельні власники за землю, що її забрала Румунія і вивласнила. Вартість цеї землі виносить яких 75,000,000 долярів, а власники являються самі мадярські магнати до премієра Бетлена включно.

Румунський представник Тітулеско запротестував проти цего, уважаючи такий крок нарушенням суверенних прав Румунії. До того поводився він досить арогантно, що вразило других членів. З того прийшло до горячої дебати, при якій Чемберлейнови злетів навіть на землю його традиційний монокль. Делегати пригадували делікатно Румунії, що то тільки тепер стала вона така горда, коли завдяки аліянтам стала на раз великою державою. Тітулеско заявив, що його зі всіх сторін нападають та що він звернеться до свого уряду по інструкції, а коли уряд не стане по його стороні, подається до димісії. Мимо цего Рада не ждала на ті інструкції, а рішила на секретній нараді так, як було запропоноване Чемберлейном.

Делегати так скоро дебатували і говорили на кількох мовах, щоби себе скорше взаїмно порозуміти, що не можливо було списати протоколу.

СОВІТИ ПОПУСТЯТЬ, АЛЕ ТІЛЬКИ ДЛЯ ЗАГРАНИЦІ.

ВНУТРІШНЮ ПОЛІТИКУ ЗАТІСНЯТЬ ЩЕ БІЛЬШЕ І НЕ ПІДДАДУТЬСЯ СЕЛЯНАМ.

МОСКВА, 9. марта. — Совіти відчули в останніх місяцях натиск села і упоралися з тим натиском. Це настроїло їх оптимістично. От і тому мають вже тепер ясний шлях перед собою: Не хочуть селяни давати збіжа, треба вислати в село карну експедицію і заарештувати куляків, а збіже буде.

Нема товарів в місті, або вони задорогі, так треба виарештувати непманів, а все буде гараз. А до того треба скасувати приватну ініціятиву і піднести індустріяльний капітал, а товари будуть.

Гроші тратять на своїй вартости, так треба знищити яких 150,000,000 паперових грошей, і справа полагоджена.

В той спосіб не думають совіти в своїм нутрі попускати. Коли буде вже коло них дуже круто, тоді вони скорше підуть на уступки чужим краям і капіталістам і будуть старатися одержати від них кредити. Як та спроба випаде, буде можна переконатися доперва літом. Аж жнива розвяжуть це питання.

АВТОМОБІЛЕВИЙ КАРТЕЛЬ РОЗБИВАЄТЬСЯ.

ВЕЛИКІ ПІДПРИЄМЦІ НЕ ХОЧУТЬ ЗРІКАТИСЯ ПРАВА ВІЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ, 9. марта. — Європейська спроба довести до великого автомобілевого картелю, який міг би конкурувати з Америкою і усунути американські автомобілі з Европи, не дає позитивного результату. На такий картель погоджуються поменші фабриканти, але найбільші заявляються проти того, щоби обмежувати вільну конкуренцію та ринок збуту. Та др. Уго Няннi, предсідатель одної з найбільших італійських автомобілевих компаній не тратить надії і працює далі над створенням такого картелю, якого властива ціль: масова і дешева продукція. До цего картелю мали би належати і американські продуценти. Та і вони не показують великої охоти.

КАЖЕ, ЩО ПОБЄ СВІЙ РЕКОРД.

КАПІТАН КЕМПБЕЛ ПОВЕРНУВ ДО АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 9. марта. — В савтгемптонській пристані повитано капітана Малколма Кемпбела, котрий недавно тому здобув в Флориді автомобілевий рекорд своєю автомобілевою машиною званою „Ди Блубер". Кемпбел заявив, що він поробить тепер деякі уліпшення і надіється в короткому часі здобути новий рекорд, побиваючи в той спосіб себе самого.

МИСС КАВЕЛЛ НА ФІЛЬМІ.

ВИСТАВЛЯЛИ В БРУКСЕЛІ — НІЧОГО НЕМА ТАМ ОСОБЛИВОГО НІ ОБРАЗЛИВОГО ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ. — РОЛЯ МИСС КАВЕЛЛ ДУЖЕ МАЛА. — БІЛЬШЕ ГОВОРЯТЬ ТАМ ЗА ВИЛЗОНА І КАЙЗЕРА.

БРУКСЕЛЯ, 9. марта. — Сегодня давали виставу фільми „Слава Мисс Кавела", запросивши на нію представників уряду, пресу та багато визначних гостей. На загал публика приняла виставу симпатично, не знаходячи в ній нічого обидливого для Німеччини.

Але й не було в тій фільмі нічого особливо цікавого. Всі ті, що брали участь в війні, були тою фільмою дуже розчаровані, бо вона була для них за слаба. Люде плакали, але не під враженням фільмової трагедії, але своїх власних, нагадавши собі втрату своїх найдорожчих.

Ціла фільма переплетена картинами з життя през. Вилзона і кайзера Вільгельма. Протиставлення тих двох людей становить властиву картину, в якій Мисс Кавела відграє на дійсно дуже малу ролю.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" ([illegible])
FOUNDED 1893
[illegible] newspaper published daily except Sundays and holidays, at [illegible] Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
[illegible]		Щоденного число три центи	
[illegible]	$ 7.00	На рік	$ 7.00
[illegible]	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
[illegible]	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
[illegible] and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницю	
[illegible]	$10.00	На рік	$10.00
[illegible]	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
[illegible]	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса "SVOBODA" P. O. BOX 346 JERSEY CITY

КОРИСТАЙМО ЗІ СВОЇХ ПРАВ

Живемо в республиканській державі. Тому помятаймо, що розвій і добрий лад в республиках залежить в головній мірі від свідомости народу. Коли говоримо про народовластє, то це не буде звичайною словною фразою, а тільки дійсністю лишень тоді, коли нарід, себто весь загал буде свідомий того, що він повинен бути творцем права. Колиж, скажім, більшість населення складається з робітничої згл. трудової верстви, а та верства почуває себе покривдженою, то причина лиха лежить в великій мірі по стороні покривджених. Бо ті покривджені незорганізовані і несвідомі ні своєї сили ні своїх прав. Тому ними правлять другі. Тому зорганізована і свідома меншість в силі переводити такі закони, які кривдять більшість.

От ми тепер свідками нафтових скандалів. Ми бачимо, що доходження, які переводяться з рамени сенату над нафтовими махінаціями, злученими з Тіпат Довм, приносять чим раз більше компромітуючого матеріялу, який кидає таке погане світло на республиканську адміністрацію з часів президента Гардинга. Ми бачимо, що в руки міліонового нафтового магната Синклера дісталися широкі нафтові терени за безцін та що їх винаняла Синклерови нова республиканська адміністрація, як тільки прийшла до влади. І ми довідуємося далі зі зізнань бувшого голови республиканського Національного Комітету Вил Гейза, що Синклер зложив республиканській партії $160,000 на покритте коштів двох послідних виборчих кампаній на президента.

От вже з того одного приміру ми бачимо добре, що уявляють собою вибори в такій республиканській державі як Злучені Держави. Вибори рішають про те, хто має мати владу і які інтереси та влада буде заступати. Американська конституція залишає це право за народом. І колиб нарід дійсно інтересувався тою державою як пристало на свідомих громадян, тоді не було би місця для таких міністрів як Фол, що за хабара винаняв майже „забездурно" міліонові нафтові терени. Не було би й інших надужить.

На загал одна тільки анґльо-саксонська раса свідома тут тих своїх горожанських прав, що їх їм ґарантує американська конституція. Бо десятки міліонів чужинців інших рас, хоч і стали горожанами Злучених Держав, не користають зі своїх горожанських прав і тому є лише погноєм для ріжних спекулянтів і банкирів, що можуть сипнути міліонами і перевести вибори так, як їм треба. Коли ті десятки міліонів перестануть бути погноєм, а станут свідомими горожанами, тоді й кращі порядки будуть в Америці.

З ВИБОРЧИХ ПЕРЕЖИВАНЬ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

I.

У Польщі „вже виборча валька", як кажуть польські часописи, а сотки ріжних напрямів змагаються в собою.

Поляки прийняли яко свій закон виборчий — закон Бельгії з деякими змінами, але показується наглядно вже по раз другий, що то, що добре і відповідне може бути для просвіченої Бельгії — не конче надається для держави зліпленої з дуже непасуючих до себе частинок дуже нерівних з огляду на просвіту і стан економічного розвою а з національних зглядів — часто і цілком ворогуючих одна з одною.

Якаж ріжниця поміж округами індустріяльними забраного у Німців Шлезка або Лодзі — а білоруськими та українськими берегами Припеті з її лугами та болотами, — між Варшавою і Познанем, а понурими пралісами Білої Руси!*).

Для тих країн має обовязувати виборчий закон пристосований до культурних обставин економічно високо розвиненої та просвіченої Бельгії!

Не диво, що в цілій польській державі аж гудуть оклики невдоволення з того закона, не лиш невідповідного для країв збитих силою Поляками до купи, але ще майже неможливого до виконання. Хтож може добре опанувати і зорганізувати 6, 9 а навіть 10 повітів, злучених в один виборчий округ?!

Своїм боком — такі великі округи поробили Поляки „на кресах" тому, щоби тим легше мож робити виборчий „шахер-махер" і щоби тим скорше мати змогу вибрати з чисто української території також і своїх польських послів, а вже щонайменше хлібоїдських та хрунівських. Бо-ж до політичного опанування таких великих просторів треба величезних грошей — потрібних головно на залізницю, фіакри та авта для аґітаторів а дальше і на друки виборчі!

Уряд же має до своєї розпорядимости і гроші великі і велику масу всіляких здеморалізованих війною одиниць, котрі радо підуть на службу до тих, хто їм платитиме великі дієти вистарчаючі не лиш на поїздки але і на хапатню та пиятику.

І давнійшими часами за небіжки Австрії — хоч під фактичним панованнем Поляків — ми бачили хрунів, але тоді вони відчували свій сором і крилися перед лицем порядних людий. І пиятики відбувалися доперва в день самих виборів та не впадали так дуже в очи.

Тепер однак хруні-хлібоїди ходять в білий день цілими купами по містах і місточках — дуфні і зарозумілі на своє хрунівське звання. Бачите їх в перворядних ресторанах — звичайно в послідній комнаті, а на залізничих стаціях засідають вони до пиятики таки у ресторанах призначених для подорожних II-ої кляси.

І не почувають себе чужими — але противно: чому за панські гроші вони не мають сидіти при панських столах? Багато між ними таких, що то від хлопів відстали, а до панів ще не пристали: вони натягають якісь шляхотські кубраки (темні кабати) а на голови накладуть кашкети — хотя штани у них все ще впущені у холяви. А ще більше нужденне враження робить такий мужик, що ще має впрочім на собі сельську ношу — але на голову вже поклав панський „кашктик" — або вбрав штани системи ґенерала Ґаліфе. Про таких то Москалі співають в одній пісні: „Он носіт брюки Ґаліфе".

Всьо то наслідком політики Пілсудского, котрий за всяку ціну хоче мати переважаючу більшість в новім соймі і тому на всякі способи старається, щоби при виборах вийшли такі посли, що були би сліпим оруддем в руках того уряду, просто „бидлом" до голосовання призначеним.

На жаль, таких охочих кандидатів на „бидло" знаходиться немало: є то між іншим ріжні бувші підофіцири, що закоштували колись дещо вигіднійшого життя та „фляйш унд цушпайс" кождої днини а потім вернувши на ґрунт — не годні зжитися в мізерією теперішного селянського життя. Але є там також і деякі учителі народні, котрі підлизуючись вже й доси своїм шкільним властям — хотять ще більше підлізти в гору і мати три рази більший дохід як мали доси і то майже без всякої праці. Бо праці від такого „штімф" („бидла від голосовання") не вимагається — але власне хрунівства, подоптання національної чести черес голосованнє за всім, що урядови потреба, хотяби це і не знать як було шкідливе для рідного народа.

Впрочім — коли перейдемо до перегляду кандидатів всіляких українських партій — то навіть на випадок, що стоячі на перших місцях виборчих ліст і будуть вибрані — потіхи з них великої мати не будем. Передовсім бе в очи той факт, що не поставлено в кандидати **майже нікого з давних, досвідчених парляментаристів.**

Костя Левицького викинено поза скобки за участь у равті у воєводи — дарма що „Діло" представляло це лиш яко невинні товариські відвідини. Але суспільність відповіла на се дуже грубо: „Б . . . и тому, що носа не має!" — і Кость відійти мусів таки на бік.

Трильовського поставила вправді на чоло своєї лісти радикальна лївиця. Але на нього насіли так з усіх боків всілякі клеветники, що він знеохотився і спричинив, що та лївиця взагалі вицофала свою виборчу лісту.

Позістали лиш два ще старші парляментаристи: др. Загайкевич і др. Лев Бачинський.

Перший був однак дуже коротко послом яко заступник і наслідник заслуженого пок. Гр. Цеглинського тай і так до Відня рідко їздив, але пильнував канцелярії адвокатської а надто скомпромітував себе нещасними „переговорами" з Поляками в Перемишли.

Другий знову — Лев Бачинський — це угодовець першої кляси. Він же заключив 24. лютого 1919 нещасне завішення зброї з Поляками, що сталося причиною нашого погрому, а коли в маю 1919 польське військо перервало під Ходоровом наш фронт — він на военній раді у військовім нашім секретаріяті в Станиславові заявив нашому військовому проводови таке: „Нема що! Зложіть зараз зброю і піддайтеся на ласку і неласку Полякам! Вам всьо одно: возьмете шапку на голову і підете на Велику Україну, а ми тут лишимося з жінками і дітьми!"

Це не казка, але історична правда. Свідки на то ще жиють, як ось Олекса Черкавський редактор львівської „Свободи", проф. ґімн. др. Н. Гірняк з Тернополя, співак оперовий Голинський та другі.

Чиж така людина, діставшись тепер до польського сойму, зможе дати гострий опір польському напорови і сміло станути в обороні наших визвольних змагань?

Правда — „Партія Праці" дуже опозиційно настроєна — поставила на чолі своєї лісти в Тернопільщині бувшого посла Вячеслава Будзиновського, людину незвичайно гостру та засадничу. Але Будзиновський тяжко хорий і навіть вибраний не зможе станути таким борцем парляментарним, як цего теперішна тяжка пора вимагає. Він впрочім борець (сперебірчивий в засадах, готовий на всякий гострий учинок. Але парляментаристом в стислім того слова значінню не є. Він знаменитий — при других, добрих і досвідчених, — але сам до проводу не надається. Його приятелі піклуються тепер найбільше о це, щоби на випадок, коли би його кандидатура провалилася — він не наложив головою. А він би міг ще неодним послужити нашому народови, бо це людина незвичайно працьовита, як наші браття Американці знають найліпше зі свого власного досвіду. Читають преці зчаста його історичні оповідання, що так багато причиняються до спопуляризовання нашої минувшини*).

Впрочім і поміж „новими" політиками, що доперва „рокують" на політичну арену, найдеться може бути неодин політичний талант, але, як звісно — у кождім новім фаху муситься зпочатку робити деякі промахи, і доперва по якімсь часі, зібравши — густо-часто — досвід на власній шкірі — молода людина орієнтується відповідно і починає ставляти кроки певні і в пожаданім напрямку. Не будьмо песимістами і маймо надію, що і цим разом висунуть вибори бодай декілька нових політичних талантів, котрі скоро зорієнтуються в непривичній для них ситуації і стануть достойними представниками свого, до визволення прямуючого народа!

Клим Обух.

*) Що до тих послідних радимо перечитати недавно вийшовші спомини **ґенерала Петрова,** кошового подєбрадської Січи, котрий в зимі на 1918 рік зорганізував десь під Несвіжом з ріжних бувших російських військових частин — український полк та припровадив його черес ті пущі до Київа на оборону Української Центральної Ради.

Цеж чиста „Анабазіс" старогрецького письменника Ксенофонта, це прямо клясичний твір, котрий повинен негайно бути впроваджений яко обовязкова шкільна лектура в наших середних школах!

Перечитаєте там описи життя, яке безсперечно було таким самим і перед 300 ще роками, життя майже ще не торкненого теперішною европейською культурою!

*) А вжеж одною з найкращих його брошур це **„Ішли діди на муки".** Дуже радимо читачам „Свободи" післати бодай по $1 на його адресу (Львів, Chrzanowskiej 11. A.), а дістануть кілька примірників тої прекрасної брошури.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОДНОВЛАСТЬ І НАРОДОПРАВНІСТЬ В ЦЕРКВІ.

Деякі оборонці системи, яку розвів в укр. кат. церкві еп. Богачевський, стараються вмовити в нарід, немовби лише нарід український бунтувався проти своєї власти духовної, а католики других народів, особливо Поляки, слухають взірцево церковної влади.

По правді, воно є цілком инакше. Боротьба, яка розвелася в укр. кат. церкві, не йде за віру, ані за доґми, хотяй прихильники еп. Богачевського сю боротьбу так представляють. Боротьба ся йде і буде іти о зовсім що инше, а іменно о здобуття для народа і священства укр. кат. церкви належного їм голосу в заряді так поодиноких парохій як і цілої дієцезії; одним словом: о усуненнє самоволі одного чоловіка в церкві в особі епископа, а більше й ширше приміненнє в церкві принципу народоправности. В укр. народі розвинулось бажаннє жити свобідно. Він уже не хоче клонити своєї шиї під ярмо духовне чи світське. Наш нарід уважає свою церкву своїм доробком народним, котрий має виключно служити його власним, а не ворожим інтересам. Тому нарід буде боротися і не перестане в боротьбі доти, доки не здобуде належного собі права і голосу в справах, які відносяться до заряду церковою.

Тому то ся боротьба, яка йде в нашім народі, є наскрізь ідейною, конечною та ідучою на стрічу з духом часу. Ту саму боротьбу переживали всі тепер істнуючі протестантські деномінації і та боротьба по деяких їх церквах ще й досі не скінчена. В тих церквах власть епископів ограничена. Там епископ мусить прислухуватися до волі народа й священства. Одним словом, як в державі, в котрій ми жиємо, опінія й воля народу є найвисшим правом, так само й у церквах американських та народоправність відбивається на кождій ділянці церковного життя.

Инакше мається справа в церкві католицькій. Тут не лише в справах віри й морали, але й в усіх инших справах церковних ерархія церковна положила свою тяжку руку і у всіх римо-католицьких церквах видимо тільки священика, котрий є простим рабом свого епископа, що служить йому як орудде до держання повіреної йому пастви в німім послусі і духовім рабстві. Вірних виховують від маленькости в тім дусі, що, мовляв, треба всю роботу здати на ерархів і їм повинуватися, а вони вже самі поведуть діла як найкрасше. Мовляв, ними рядить Дух Св., нарід повинен лише складати до їх рук гроші, а вони вже самі будуть знати, де їх ужити.

Однак в новійших часах зачинається і в римо-кат. таборі проявляти невдоволення і межи народом і межи священством з того гнету духового, який розвела рим.-кат. ерархія. Я хочу звернути увагу українського загалу і священиків, особливо тих, що боронять політику еп. Богачевського, на статті, які друкуються в американськім журналі „Де Етлентик Монтлі" за місяць січень, лютий і марець цього року. Статті писані одним рим.-кат. старшим священиком, знаним зі своєї учености, котрого однак імя зі зрозумілих причин редакція не виявляє. В тих статтях рим.-кат. священик виступає проти надужить, які загніздилися в рим.-кат. церкві, проти целібату, проти вживання латинської мови в церковних богослуженнях, проти системи виховання духовних кандидатів, проти формалізму і обрядовщини, а найбільше проти того духовного невільництва, в якім церковна ерархія тримає своїх священиків.

„Хотайби священик і як сердечно бажав" — каже автор тих статтей, „він не може казати свому народови, щоби розвивав свою свобідну думку. Хотяйби священик мав в собі золоте серце, він мусить удавати перед народом середновічного педаґоґа, він мусить бути реакціонером (назадником). Рим домагається абсолютного зречення права до свобідної думки. Священик тільки з мусу і з великим самовідреченням піддається тому насильству, яке діється над його совістю і душею народа".

То лише деякі місця з тих статтей. Є їх там більше, а всі вони свідчать, що й у рим.-кат. церкві не зовсім так воно є, як здається і як хочуть представити нашому некритичному народови його опікуни. Читач найде в тих статтях також знамениту критику католицьких парохіяльних шкіл. Має також вийти в тім самім місячнику статтяна тему „Цар Христос — а Цар Папа".

Може хтось годитися з духом тих статтей або ні, однак признати кождий мусить, що український нарід і українське священство не перші і не послідні, що боронять своїх прав у церкві. Теперішні часи взагалі знаменні тим, що у всіх християнських церквах переводиться рахунок з тими порядками і віруваннями, які були дотепер і старається їх погодити з духом часу, з тим великим поступом, який виказала наука в новіших часах. Той рух релігійного розвою цілком слушно відбивається і в життю нашого народа.

Дуже цікаво, як віднеслося римо-кат. священство до автора згаданих мною статтей. Розуміється, є богато, що його осуджують, але є й голоси священиків, особливо з молодшої ґенерації рим. кат. священства, які не лише годяться з ним, але з великим ентузіязмом підносять гадку заложення своєї „Американської-католицької церкви". З тих голосів виходить дальше, що є поважне число священиків в рим.-кат. церкві, котрі серіозно над тою справою застано-

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(56)

Такий осередок я вважав потрібним мати тут у Київі, бо покластися цілком певно чи на Богдановський полк, чи на перший запасови, на мою думку, не можна було.

Полки ці були складені з випадкового елементу, що хоч і виявляв щиро-національну фарбовку, але будучи дітьми свого народу, який ще не зовсім усвідомив свої національні інтереси, не міг рахуватися твердо-національним, як гранітова скеля.

Не бажаючи розповідати задуману мною організацію багатьом особам, я розповів свої наміри голові президії Комітету С. В. Петлюрі, від якого потрібної точної, ясної і категоричної відповіді не одержав. Тоді я рішив звернутися при нагоді до голови Центральної Ради проф. М. С. Грушевського, щоби від нього мати хоч і не офіційну апробату на творення військового відділу з Наддністрянських Українців, вважаючи це справою першорядної ваги. Стрінувши проф. Грушевського в помешканню Центральної Ради, я звернувся до нього з такими словами:

— Михайле Сергієвичу! У мене є одна гадка і я хотівби запитати вас о пораду. Не відомо, якими шляхами далі піде революція й чи не настане такий час, коли нас будуть вішати за нашу національну ідею. Тому на випадок такої можливости нам треба мати у себе військову частину, яка з національного боку булаб абсолютно певна. Отже у мене повстала думка, чи не зорганізувати військовий відділ з військових Галичан та Буковинців, яких, гадаю, можна набрати тисячі дві або три, а в першу чергу з Українських Січових Стрільців. Я певний, що тільки на такий відділ можна буде цілком надіятись, тому, що національно вони ніколи нам не зрадять, бо коли нас будуть вішати, то, звичайно, і їх з нами.

— А якже, Володимире Івановичу, ви помиляєтесь, коли гадаєте, що з них можна скласти добру надійну військову силу, а тим більше цілком на них надіятись не можна. Ви Галичан не знаєте, інтриґани вони.

Почувши таку відповідь, я вважав недоцільним далі про це говорити й перейшовши на другу тему, швидко попрощався з п. головою Ради, не сказавши йому своєї гадки з приводу його відповіді.

Мені тільки потрібно було знати думку голови Центральної Ради, щоби в разі прихильности її до мого проекту спертися на нього при потребі, а[illegible] не шукав я в нього [illegible] заборони.

Гадаю, що й більш ґрунтовні арґументи не заставилиб мене відмовитися від мого рішення. Така вже моя натура: иноді довго треба, поки скристалізується у мене якенебудь рішення, а коли воно вже є, то тоді я його уперто й настирливо переводжу в життя. Тому через деякий час я перевів постанову Ґенерального Комітету на формування окремої військової частини у Київі з галицьких та буковинських Українців.

Фактичний початок цієї організації далеко пізніше (листопад) перевів у життя Галицько-Буковинський Комітет, бо це було тактичніше й можна було сподіватися більшої кількости охотників, коли ця справа починалася, так би мовити, з низу, з гущини самих біженців, та військово-полонених і їх організацій. Отже місяця півтора-два йшла відповідна аґітація, а у вересні-жовтні 1917 р. відбувалися орґанізаційні наради, які врешті привели до ухвали орґанізувати галицький курінь Січових Стрільців. Днем народження його треба рахувати 22 листопада 1917 р. Тягнулася так довго справа з орґанізацією галицько-буковинського військового відділу тому, що керовники в Центральній Раді, а також київські старі українські кола, що, так би мовити, творили громадську опінію, боялися, щоби не дати зайвого козиря до рук ворогів українського відродження, які набріхували на Центральну Раду, що вона керується німецькими вказівками та що в складі її є австрійські офіцири-шпіони і т. д. Отже вони вважали не тактовним творити галицько-буковинський військовий відділ.

Останнє орґанізаційне віче Придністрянських Українців відбулося вже в листопаді місяці, коли в Петрограді панували большевики, і Центральна Рада стояла напередодні неминучої війни з ними. С. Петлюра, який тоді вже був секретарем військових справ, прийшов на їх віче та закликав в гарячій палкій промові Галичан і Буковинців до орґанізації військового відділу.

Разом з думкою створити військову національну частину з полонених та инших військових Галичан у мене виникла думка також скористувати Українських Січових Стрільців для вироблення статутів української армії, яких ми тоді ще не мали.

Мені порадили розшукати сотника Усусусів Василя Дідушка, який був на Україні в одному з провінціональних міст. Його рекомендували як енерґійного, знаючого добре військове діло орґанізатора. Скоро вдалося мені його відшукати та запросити до Київа. Побачення перше моє та розмови з ним відбулися у мене в помешканню в готелі „Прага".

(Дальше буде)

вляються і чекають лиша від повідної хвилі й другого Мойсея, котрий би їх випровадив з неволі темноти й отверто став на чолі руху.

На сю тему вивязалася вже на шпальтах сього місячника широка дискусія, якої, як говорить редакція журнала, ще не бувало в історії того місячника. Редакція слушно заявляє при кінці, що кожда народна встанова повинна підлягати здоровій публичній критиці, що від сеї критики не має бути вільною жадна церква, в тім також і католицька. Инакше се ставлення себе понад всяку, навіть слушну критику може лише шкідливо відбитися на самій тій церкві.

Після моєї гадки, прихильники еп. Богачевського не мають чого нарікати на боротьбу. Закінчення сеї боротьби, до якої вступив укр. нарід за свої права до своєї церкви, лежить у руках епископа. Най тільки епископ, або коли би він відказався від того, то поважніше число священиків, єднаних у товариство, скличе загальний собор і цілого укр. кат. духовенства і делегатів від всіх укр.-кат. церковних громад; най на такім Синоді, відповідно приготованім і переведенім, обговориться всі спірні справи, прийметься рішення щодо прав і обовязків епископа, священства і народа, а тоді певно розбурхані уми успокояться і життя в народі і в церкві поверне назад до нормального стану. У противнім разі стан духовної анемії, застою, розбиття і виникаючої з того апостазії від віри і церкви поодиноких одиниць як і цілих церковних громад, буде продовжатися і може скінчитися повним занепадом церкви і церковного життя.

Отці духовні, у ваших руках лежить будучність укр.-кат. церкви! Чи зрозумієте ви відвічальність, яка тяжить на вас?

о. Петро Середа,
Шенандоа, Па.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляє, що мітінґ відбудеться в неділю, дня 18-го марта, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, 519 University St. N. E. Є важні справи до полагодження, тому обовязком всіх членів бути на мітінгу. — Олекса Козак, предс.; Йосиф Ґреськів, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода. від. 20, повідомляє, що чвертьрічний мітінґ відбудесь в 1-ій год. попол. в неділю, дня 18. марта, в гали Укр. Хати, 2240 Ґрейлінґ ул. Буде справозданне фінансове і инші справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 25 ц., а ... 50 ц. — Дм. Білик, предс.; Матвій Прихітко, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ, МО. Тов. Запорожська Січ, від. 355, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться дня 18. марта в годині 2-ій пополудни, в парафіяльній гали, 526 Virginia St. Проситься всіх членів і членкиць явитись на сей мітінґ. — Федор Солоничний, предс.; Нестор Калагура, кас.; Василь Сунайко, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 308, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться 18. марта, в народнім Домі, 1020 North 9th St., в 2-ій годині пополудни. Є важні справи до полагодження, тому кождий член мусить явитись після ухвали на минувшім мітінгу. — Мик. Гудима, предс.; Гр. Качмар, кас.; Федор Дацько, секретар.

СТ. ЛУИС, МО. Бр. св. Володимира Вел., від. 179, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, дня 18. марта, в У. Н. Домі, 1523 Гікори Стр. Початок точно в 1-ій год. попол. Запрашається усіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Будесь принимати нових членів без вступного до Братства і У. Н. Союза. — Іван Добромільский, пр.; Мих. Кульчицький, кас.; Теодор Владика, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

З народнього життя церковного уряду.

Заходом церковного уряду скликано збори в справі Української Народньої Школи.

Бесідником був теперішний учитель в Честер, Па., гром. Володимир Білоруський. В своїй промові бесідник представив теперішний стан школи та виголосив плян Обеднання що до реорганізації наших шкіл. Він говорив, що коли яка громада чи парохія потрібувала досі учителя, то в першу чергу вимага, щоби учитель міг бути дяком, диріґентом та режисером, а пізніще учителем. Таким робом ставили ми школу на останній плян. Бесідник закликав організувати школу безпартійну, в якій моглиб вчитися діти і католиків і православних, а рівнож заявився за створенням Шкільного Комітету з ріжних людей, без ріжниці політичних та релігійних переконань. Як приклад д. Білоруський навів Народню Школу в Честер, Па., де така школа вже істнує, і гарно розвивається. Заохочена добрим початком честерська громада задумала ставити ще й Народний Дім і зібрала вже на ту ціль 6.000 долярів. Не минув гром. Білоруський тих священиків, що не дбали і не дбають за народню справу. На прикінці обговорив він обєднання та творчої роботи. По нім забрав голос гр. Улицький з Джерзі Сіти і виказував, що теперішня церковна ерархія про школу не турбується, тому громади самі мусять взятися за те важне діло. Після живої дискусії присутні припоручили президії скликати окремий шкільний мітінг, щоби обговорити ще раз основно шкільне питання та вибрати Шкільний Комітет.

Гість.

ЗІ СПОРТУ ТА ЗДОРОВЛЯ.

Боротьба Гаркавенка в Ню Йорку.

У Мангетан Касино в Ню Йорку відбулася в середу, 7. марта, боротьба між чотирма парами борців.

Найбільше зацікавлення викликала боротьба між Александром Гаркавенком та Джеком Соливеном, прозваним „айриським биком". Гаркавенко важить 225 фунтів, його противник 35 фунтів менче. Гаркавенко скоро ослабив свого противника „летничим млинком" та припер його плечі до підлоги по 29 минутах боротьби.

У других парах італійський борець Плестина поборов Поляка Рогацького за 19 мінут, Італієць Майк Романо Франка Юнка за 33 мінути, а Вірменин Назарян Айрина Одена за 28 мінут.

ЯК ВИСТЕРІГАТИСЯ ПЕРЕСТУДИ.

„Я перестудився!" таких наріканнь чуємо найбільше. Але це, що ми називаємо перестудою, не залежить від погоди (веремя). Не є важне це, скільки є степенів зимна, важнішим є охолодження тіла, що загально називаємо „перестудою".

Щоби шкіра охолодилася, вистарчить уже й мале обниження температури, часто довший протяг або вохкий, мокрий воздух. Найшкідливіший є вохкий воздух.

Охолодження тіла спричинює, що сильніще розвиваються зародки недуг, які є у тілі, передовсім же ці, що живуть в слизній оболоні віддихових органів. Тоді виступають такі знані недуги, як бронхіяльні катари, запалення міґдалків, катар носа, запалення легких, ревматизм і т. д.

У деяких людей вистарчає непогода, щоби перестудитися, так що бактерії при цьому не відграють ніякої ролі.

Найчастійше люде занедужують на згадані недуги пізно осінью, весною і підчас нагальних змін погоди зимою. Найбільше занедужують у місяці жовтні. В жовтні є 20 процент більше перестуджених ніж у січні. Пересічно кождий чоловік перестуджується до роки три рази (3.7), себто що три місяці пересічно. Лише 10 процент людей не піддається перестуді.

Двояко можна устерегтися перед перестудою: поперше тіло треба як найбільше загартувати, а по друге треба держатися деяких правил, оберіжним бути перед шкідливими впливами погоди. Хто хоче устерегтися перед перестудою, повинен носити відповідний до погоди одяг, густі черевики, бо замочені ноги це головна причина перестуди. Коли систематично призвичаюємо тіло на подразнення морозу й холоду, то завчасу загартуємося. Треба часто зливати тіло зимною водою, тоді воно стається відпорне.

Передовсім, дуже легко переносяться заразки недуг у більших містах, де жиє богато людей і де є оживлена комунікація. Чим більше людей є у малому просторі, тим лекше захоровують на катари наслідком перестуди. Передовсім треба бути обережним, щоби хорий не кашляв або не пчихав біля нас.

Також віджевлювання має великий вплив на це, на скільки людина піддається перестуді. При гартуванні тіла не треба бути пересадним, бо взагалі всяка пересада є шкідлива, приносить більше шкоди ніж пожитку. Тому не добре є уживати форсовних лікувань холодною водою. Розходиться передовсім про це, щоби скріпити кровоносні судини, що є зараз під шкірою. Ним лише ті судини вправляються, себто чим скорше вміють звиватися і стягатися, тим краще організм забезпечений перед перестудою. Тому не потрібно гартувати тіло виставляючи його довго на вплив зимна; ліпше є призвичаювати організм на зміни: тепло і холод, бо цим способом головні кровні судини, так сказати, масуються і підчас непередбаченого холодного подразнення, отже приміром підчас непогоди, краще реагують на зовнішні впливи.

Коли ми не вміли не допустити до перестуди і вже кашлемо та маємо катар, то тіло повинно мати як найбільше внутрішнього і зовнішнього тепла.

Відповідно до степеня і перебігу недуги треба вилежати-ся 2—4 дни у ліжку. Дуже добре є дати на груди вохкі компреси, щоби зіпріти; добре є теж перед спанням напитися горячого алькоголічного напитку. Коли вже хорий полежав так з годину і зіпрів, треба компреси зняти і натерти тіло літною, розпущеною з оцтом водою, а потім ще вилежатися кілька годин у ліжку. Проти кашлю хай лікар запише відкарство, що успокоює кашель і розпускало флегму. Коли відчуваємо біль при проковтуванні, то часто помічними є напитки з ледом або й треба таки в устах розпускати кусенчики леду.

Зрештою не треба нічого іншого робити, коли нема комплікацій. Колиж появилася вища горячка, покликати лікаря.

Але ніколи не вільно занедбувати перестуди, хоч би вони виглядали незначні. Бо може вона так спричинити хронічну перестуду, бо навіть поважні комплікації, приміром катаральні запалення бічних ям носа, передовсім же чоловії ями і щокових ям. Наслідком занедбаної перестуди можемо набавитися впертого катару горла і бронхіту. Коли хто часто западає на перестуду, коли сильно мучить його кашель із хронічним нахилом, коли тратить на вазі, коли часто є в горячковім стані, а в ночі пріє, то є поважна небезпека, що він хорий на груди.

Перед усякими неприємними наслідками найкраще забезпечуємося, коли жиємо відповідно та коли завчасу стараємося загартувати тіло, щоби зробити його відпорним на перестуду.

РОМАНО НЕ ҐОДИТЬСЯ ПОСТАВИТИ ПОЯС.

Після того як Гаркавенко віднiс світлу побiду над Ірляндським Биком, менаджер Гаркавенка зажадав від Романо, щоб він боровся з Гаркавенком ще раз. Романо згодився однак зі застереженнем, що непоставить свого пояса на ставку більше, заявляючи, що він не знав, що Гаркавенко такий сильний противник. Гаркавенко заявив, що він буде боровся з Романо лишень тоді, коли Романо згодиться зарезикувати свій пояс на ставку, вартости $3.500. Романо відповів на се, що він одержав много листів від Італійців в котрих просять його, щоб не ризикував дорогоцінного пояса. Як покінчиться сей спір між Гаркавенком а Романом покищо не знати.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

а місяць лютий 1928 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	368.67	142.	104.42
2.	178.66	143.	22.33
3.	70.50	144.	51.67
4.	79.50	145.	47.69
5.	87.38	147.	379.37
6.	31.68	148.	8.20
7.	193.62	149.	37.62
8.	168.72	150.	20.09
9.	125.08	151.	69.60
10.	182.30	152.	59.40
11.	7.93	153.	18.53
12.	112.35	154.	42.35
13.	39.07	155.	305.80
14.	70.56	156.	92.70
15.	39.93	157.	39.63
16.	38.55	158.	29.83
17.	24.82	159.	63.48
18.	111.09	160.	81.62
19.	9.19	161.	100.00
20.	151.80	162.	48.21
21.	55.42	163.	91.52
22.	87.12	164.	79.65
23.	27.52	165.	96.87
24.	117.47	166.	16.02
25.	55.89	167.	37.82
26.	43.10	168.	130.92
27.	35.10	169.	35.92
28.	174.41	170.	169.43
29.	162.43	171.	44.66
30.	74.81	172.	25.27
31.	139.16	173.	20.00
32.	36.86	174.	30.24
33.	53.04	175.	94.16
34.	106.60	176.	35.70
35.	19.68	177.	71.10
36.	79.97	178.	36.66
37.	61.09	179.	163.92
38.	285.87	180.	7.43
39.	114.15	181.	132.04
40.	33.47	182.	119.18
41.	37.98	183.	104.27
42.	100.71	184.	7.33
43.	60.83	185.	88.89
44.	148.42	186.	62.25
45.	176.15	187.	48.66
46.	32.79	188.	22.94
47.	25.24	189.	38.39
48.	49.61	190.	9.60
49.	17.52	191.	68.56
50.	34.40	192.	61.34
51.	56.17	193.	156.00
52.	30.74	194.	14.72
53.	48.28	195.	33.60
54.	20.43	196.	34.31
55.	53.83	197.	31.28
56.	101.87	198.	55.77
57.	102.45	199.	14.68
58.	86.54	200.	75.30
59.	127.24	201.	52.55
60.	16.43	202.	32.36
61.	57.15	203.	95.09
62.	79.15	204.	74.69
63.	253.86	205.	20.06
64.	71.65	206.	353.77
65.	282.34	207.	45.30
66.	104.05	208.	34.25
67.	122.62	209.	109.88
68.	33.12	210.	40.53
69.	91.22	211.	123.62
70.	252.56	212.	30.47
71.	14.76	213.	268.16
72.	56.48	214.	47.38
73.	88.11	215.	32.98
74.	75.10	216.	39.40
75.	88.04	217.	322.24
76.	218.28	218.	260.51
77.	80.40	219.	43.91
78.	139.11	220.	114.70
79.	3.51	221.	286.72
80.	34.53	222.	19.68
81.	126.54	223.	154.23
82.	50.28	224.	9.00
83.	72.21	225.	31.61
84.	32.62	226.	18.64
85.	122.80	227.	58.83
86.	171.40	228.	49.53
87.	106.25	229.	210.28
88.	6.05	230.	207.71
89.	9.54	231.	53.01
90.	220.59	232.	57.75
91.	203.94	283.	56.73
92.	15.49	234.	131.61
93.	43.80	235.	192.93
94.	182.24	236.	71.55
95.	68.23	237.	147.40
96.	158.91	238.	58.39
97.	58.80	239.	176.84
98.	149.48	240.	12.72
99.	152.95	241.	69.60
100.	75.06	242.	125.47
101.	56.20	243.	100.38
102.	309.68	244.	27.84
103.	60.72	245.	130.05
104.	176.51	246.	34.60
105.	141.83	247.	226.68
106.	195.81	248.	43.61
107.	54.28	249.	31.35
108.	98.60	250.	17.40
109.	92.78	251.	127.73
110.	25.27	252.	52.21
111.	38.10	253.	62.67
112.	151.65	254.	114.30
113.	89.43	255.	70.64
114.	56.87	256.	30.40
115.	23.98	257.	53.28
116.	65.22	258.	30.39
117.	71.14	259.	144.19
118.	71.18	260.	24.90
119.	37.69	261.	21.67
120.	139.69	262.	42.52
121.	84.00	263.	59.51
122.	47.63	264.	16.26
123.	95.49	265.	40.05
124.	94.50	266.	69.90
125.	16.85	267.	38.50
126.	77.97	268.	55.23
127.	99.97	269.	40.22
128.	55.75	270.	139.17
129.	34.71	271.	39.34
130.	206.71	272.	7.25
132.	119.86	273.	81.12
133.	145.08	274.	136.13
134.	35.16	275.	74.82
135.	108.30	276.	367.14
136.	133.56	277.	62.85
137.	131.25	278.	47.49
138.	43.12	279.	8.38
139.	62.10	280.	102.76
140.	45.69	281.	19.55
141.	18.12	282.	168.50

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
283.	106.28	337.	15.32
284.	26.71	338.	219.85
285.	38.15	339.	62.63
286.	63.26	340.	20.18
287.	10.97	341.	58.08
288.	191.99	342.	174.01
289.	25.93	343.	18.18
290.	51.66	344.	47.46
291.	26.82	345.	102.24
292.	224.30	346.	18.68
293.	24.52	347.	48.99
294.	45.72	348.	11.09
295.	174.56	349.	53.69
296.	207.60	350.	61.80
297.	30.99	351.	36.27
298.	52.96	352.	62.68
299.	57.69	353.	17.97
300.	241.60	354.	36.38
301.	100.71	355.	42.86
302.	8.76	357.	33.39
303.	54.19	358.	40.49
304.	34.88	359.	31.30
305.	66.21	360.	44.64
306.	17.45	361.	254.06
307.	27.41	362.	30.63
308.	94.24	363.	122.86
309.	36.09	364.	217.13
310.	34.24	365.	90.81
311.	17.92	366.	11.50
312.	47.77	367.	181.73
313.	13.81	368.	17.42
314.	12.05	369.	157.72
315.	16.56	370.	191.39
316.	210.97	371.	102.86
317.	95.18	372.	8.42
318.	108.64	373.	19.22
319.	22.52	374.	16.16
320.	76.95	375.	21.79
321.	103.83	376.	7.06
322.	22.43	377.	33.66
323.	48.67	378.	16.68
324.	116.19	379.	49.86
325.	48.31	380.	20.70
326.	136.46	381.	29.16
327.	33.99	382.	13.28
328.	14.37	384.	91.19
329.	14.18	385.	189.84
330.	93.16	388.	172.04
331.	33.48	392.	15.97
332.	61.43	393.	23.82
333.	94.88	396.	76.21
334.	118.75	400.	52.99
335.	38.21	401.	28.52
336.	136.61		

З місячних вкладок старих родів обезп. $31,538,52

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
10.	90	204.	3.53
16.	1.78	206.	11.67
25.	10.15	211.	6.46
26.	11.84	217.	11.64
29.	2.59	221.	5.10
31.	8.66	229.	3.68
34.	3.82	237.	3.05
38.	8.91	239.	2.14
49.	4.17	242.	4.31
56.	4.52	245.	7.76
59.	11.55	246.	1.29
64.	2.66	247.	7.99
65.	4.90	266.	8.08
67.	2.68	271.	1.70
78.	3.56	276.	1.83
83.	4.62	277.	1.72
84.	4.78	278.	1.04
85.	6.75	281.	12.34
87.	6.12	284.	1.32
91.	2.77	287.	1.36
92.	2.52	295.	4.25
94.	2.65	301.	1.74
97.	16.19	309.	5.07
99.	3.55	322.	1.60
102.	4.91	323.	4.19
106.	3.18	324.	1.90
110.	6.77	326.	5.17
112.	3.91	332.	1.99
130.	13.68	333.	2.45
133.	4.97	338.	12.62
138.	3.54	344.	3.56
142.	2.67	346.	2.04
143.	2.52	350.	1.70
147.	7.97	357.	8.43
160.	21.33	359.	4.62
163.	2.51	361.	8.10
167.	2.02	363.	5.69
168.	2.16	366.	3.77
177.	16.28	372.	9.66
179.	2.16	385.	5.84
187.	2.00	388.	3.99
195.	6.89		

З місячних вкладок нових родів обезп.	$438.50
Разом від членів	$31,977.02
Процент від морґечів	2,076.41
Процент від бондів	4,145.00
Сплати морґечів	337.50
Сирітські части по бл. п.:	
Роман Салабай, в. 129	400.00
Разом	$38,935.93

РОЗХІД:

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

Роман Салабай, в. 129	1,000.00
Ілько Обух, в. 236	750.00
Андрій Корлан, в. 69	1,000.00
Й. Стангритчук, в. 334	100.00
Магда Онищук, в. 216	500.00
Лука Бендас, в. 1	1,000.00
Анна Макар, в. 218	1,000.00
Дм. Вилоцький, в. 2	1,000.00

Запомоги з фонду запомогового:

Дмитро Нищот, в. 38	50.00
Пазя Клюсик, в. 39	50.00
Пилип Дубас, в. 45	100.00
Михайло Винник, в. 45	50.00
Дмитро Чайка, в. 70	100.00
Мих. Сидор, мол., в. 70	25.00
Василь Андрусяк, в. 100	25.00
Василь Войтович, в. 106	50.00
Катерина Гураль, в. 109	25.00
Кость Потавський, в. 130	75.00
Анна Бугай, в. 146	50.00
Текля Шеремета, в. 179	25.00
Іван Борщусь, в. 179	25.00
Роман Онищук, в. 190	50.00
Анна Кідак, в. 202	46.00
Павло Кушнір, в. 235	125.00
Анна Лотоцька, в. 241	50.00
Ст. Соколовський, в. 269	50.00
С. Прокопович, в. 276	50.00
Мих. Сидорик, в. 379	50.00
Микола Пірко, в. 388	50.00
На поводян, рідну школу, інвалідів і т. п., згідно з ухвалою гол. річного засідання з фонду народного, 1-ша часть	500.00

Виплати з фонду сирітського по бл. п.:

Лука Данько, в. 99	300.00
Юрій Гайда, в. 28	800.00
Атаназій Геба, в. 168	135.00
Татіянна Хорощак, в. 295	90.75
Антін Кравець, в. 40 (ст.)	173.75
Михайло Козла, в. 244	500.00
М. Телепач, в. 373 (ст.)	353.78
Гр. Мащаляр, в. 179	450.00
Ів. Гарабін, в. 129 (ст.)	173.75
Мих. Олійник, в. 380	250.00
Іван Чагарин, в. 206	400.00
Петро Городник, в. 198	200.00

Виплати з фонду конвенційного:

Кошта подорожі і дієта голов. уряду річного засідання	1,231.21

Виплати з фонду адміністраційного.

Свобода за орган	3,952.20
Платня гол. уряду	540.00
Кошта подорожі представництва У. Н. С. в справах урядових	51.84
Податок за воду	4,05
Видатки канцелярійні: понта, тел. і ин.	61,53
Разом	$17,138,86

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем міс. січня 1928 остала	$390,793.70
Прихід за лютий	38,935.93
Разом	$429,729.63
Розхід за лютий	17,138.86
Готівка з кінцем міс. лютого остала	$412,590.77

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	$412,590.77
Морґечі	872,048.92
Бонди	511,763,05
Реальність	30,869.36
Друкарня	3,000.00
Разом	$1,830,272.10

Стан довжний:

Фонд посмертний	$1,256,347.94
„ резервовий	276,264.48
„ запомоговий	54,740.76
„ адміністрац.	39,948.35
„ народний	8,651.45
„ ковенційний	24,645.27
„ сирітський	169,673.85
Разом	$1,830,272.10

Теодор Грицей, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
а місяць лютий 1928 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	23.63	64.	5.30
2.	16.95	65.	31.75
3.	12.60	66.	3.15
4.	2.48	67.	13.95
5.	7.90	68.	2.50
6.	2.70	69.	4.50
7.	27.45	70.	24.98
8.	13.95	72.	10.13
9.	23.85	73.	8.10
10.	5.65	74.	3.15
12.	1.80	75.	18.25
13.	2.95	76.	29.93
14.	1.85	77.	7.65
15.	7.20	78.	2.05
16.	8.10	80.	4.28
17.	3.00	81.	7.20
18.	9.90	82.	5.75
20.	7.90	83.	12.38
21.	7.65	85.	13.30
22.	16.43	86.	7.45
23.	2.50	87.	14.20
24.	1.60	88.	90
25.	1.60	89.	2.05
26.	4.30	90.	31.50
27.	2.25	91.	24.55
28.	23.90	93.	3.85
29.	17.55	94.	14.85
30.	8.60	95.	6.30
31.	25.20	96.	18.05
34.	18.00	97.	9.90
35.	2.70	98.	7.45
36.	50	99.	20.50
38.	22.75	100.	7.20
39.	7.43	102.	23.85
40.	2.70	103.	3.40
41.	1.80	104.	22.05
42.	9.23	105.	10.25
43.	4.50	106.	4.35
44.	19.58	107.	7.20
45.	12.60	108.	8.10
46.	50	109.	9.90
47.	2.55	110.	80
50.	5.40	112.	14.90
51.	1.60	113.	5.40
52.	75	114.	7.00
53.	6.30	115.	25
54.	50	116.	9.70
55.	7.65	118.	3.85
56.	20.05	120.	16.20
57.	6.75	121.	13.10
58.	10.75	123.	9.00
59.	13.50	124.	14.40
60.	1.35	126.	3.85
61.	4.05	127.	10.35
62.	7.20	128.	7.45
63.	26.55	130.	7.45

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
132.	17.55	262.	6.97
133.	6.75	263.	6.30
135.	6.75	264.	3.60
136.	17.55	265.	4.50
137.	17.78	266.	2.70
139.	3.85	267.	3.40
140.	90	268.	3.40
142.	11.50	269.	3.60
144.	2.25	270.	18.00
145.	1.65	271.	2.95
147.	50.17	273.	9.30
148.	4.50	274.	11.03
149.	7.65	275.	7.45
151.	2.50	276.	52.45
153.	2.00	278.	9.00
155.	50.20	281.	3.15
156.	9.90	282.	25.88
158.	1.80	283.	9.00
159.	9.00	284.	3.85
160.	12.40	285.	4.50
161.	9.50	286.	1.15
162.	5.40	288.	24.53
163.	9.45	289.	3.60
164.	8.35	290.	3.38
165.	2.95	292.	20.25
166.	2.48	293.	1.35
167.	2.95	294.	4.05
168.	18.70	295.	18.45
170.	10.80	296.	9.00
171.	25	297.	7.00
172.	90	298.	6.75
174.	4.10	299.	2.70
175.	6.75	300.	18.00
176.	2.55	301.	11.25
177.	8.35	302.	75
179.	23.40	305.	2.50
181.	14.40	306.	50
182.	8.10	307.	3.45
183.	3.60	308.	17.35
185.	5.00	309.	2.70
188.	1.15	310.	4.05
189.	3.40	312.	7.05
191.	8.45	314.	1.75
192.	2.70	316.	22.05
193.	8.10	317.	10.60
196.	2.95	318.	5.63
197.	90	320.	9.68
198.	2.50	321.	15.30
200.	13.30	323.	8.10
201.	5.40	324.	12.60
203.	7.65	326.	17.10
204.	3.75	327.	1.00
205.	4.35	328.	2.70
206.	48.60	330.	3.85
207.	2.70	331.	4.50
208.	2.05	332.	6.30
209.	13.05	333.	9.70
210.	4.75	334.	9.00
211.	9.00	335.	2.70
212.	1.65	336.	10.35
213.	20.93	337.	1.15
214.	8.85	338.	26.35
217.	33.30	339.	10.13
218.	38.25	341.	5.63
219.	4.28	342.	27.70
220.	16.65	343.	2.50
221.	13.05	344.	4.50
223.	22.50	345.	12.20
224.	1.35	346.	4.50
226.	2.50	347.	5.40
227.	3.15	349.	75
228.	5.00	350.	2.48
229.	20.77	351.	3.85
230.	19.35	352.	8.10
231.	7.45	355.	3.83
232.	4.75	357.	4.30
233.	25	358.	3.15
234.	27.90	359.	3.15
235.	8.33	360.	7.65
236.	4.55	361.	20.70
237.	16.65	362.	2.95
238.	2.95	363.	18.45
239.	20.70	364.	15.30
241.	7.90	365.	12.15
242.	12.85	366.	2.00
243.	22.95	367.	11.93
244.	3.15	368.	75
245.	16.00	369.	25.05
246.	3.60	370.	8.35
247.	31.75	371.	14.20
248.	5.25	372.	50
250.	1.35	374.	2.25
251.	11.95	379.	3.15
252.	5.20	380.	4.95
253.	2.70	384.	14.20
257.	1.13	385.	20.70
258.	4.50	388.	12.40
259.	18.45	396.	11.48
260.	4.95	401.	3.83
261.	2.05		

З місячних вкладок	$2,935.09

РОЗХІД:

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

Василь Зеліско, в. 214	38.00

Виплати з фонду адміністраційного:

Платня помічних сил	252.00
Видатки канцелярійні	17.74
Разом	$307.74

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. січня 1928 остала	$58,953.83
Прихід за лютий	2,935.09
Разом	$61,888.92
Розхід за лютий	307.74
Готівка з кінцем міс. лютого остає	$61,581.18

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$61,581.18
Морґечі	46,100.00
Бонди	17,318.00
Разом	$124,999.18

Стан довжний:

Фонд посмертний	$93,600.71
„ адміністрац.	31,398.47
Разом	$124,999.18

Теодор Грицей, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.